

ผลกระทบของการเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียน ต่อการรับรู้ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมของไทย

ภัควดี ภัทรกุล ศรีสวัสดิ์ และ นิชากร น้อยวงษ์¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ต่อการรับรู้ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย อีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ประกอบการธุรกิจต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ภายหลังจากการเปิดเสรีทางการค้า ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในกลุ่มผู้ผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก เลือกรูปแบบเจาะจงตาม cluster ของธุรกิจ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าของกิจการผู้ผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกในจังหวัดกรุงเทพมหานครจำนวน 5 แห่ง

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เห็นว่า ภายหลังจากเปิด AFTA จะส่งผลกระทบต่อค่าเช่าที่ดินจะมีราคาเพิ่มสูงขึ้น ชาวต่างชาติสามารถถือครองที่ดินได้ในระยะยาว ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนเห็นพ้องกันว่าอัตราค่าจ้างแรงงานจะลดลง ภายหลังจากการเปิดการค้าเสรี และจะมีการไหลเข้าของแรงงานต่างด้าวมากขึ้นในอนาคต

คำสำคัญ: การเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผลกระทบ

¹ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

THE IMPACT OF AN ASEAN FREE TRADE AREA (AFTA) ON THAI SMEs ENTREPRENEURS AS PERCEIVED BY OWNERS OF LOCAL ENTERPRISES IN THAILAND

Pakawalan Srisattayakul and Nichakorn Noiwong ¹

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the potential impact of an ASEAN Free Trade Area (AFTA) on Thai SMEs entrepreneurs with a specific focus on export companies in Thailand. The purpose of this study is to help prepare Thai SMEs for the impact of AFTA. The sample for this study was comprised of representatives of local public and private enterprises. The researcher conducted in-depth interviews with five owners of local enterprises in order to measure attitudes toward wages, land and labor. The results reveal that there may be a shortage of land after AFTA is implemented. All respondents expressed the belief that, after AFTA, labor costs will decrease. Some participants foresee an increase in labor movement in the near future.

KEY WORDS: AFTA, Small and Medium Enterprises, Impact

¹ Lecturer, Faculty of Business Administration, Bangkokthonburi University

ผลกระทบของการเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียน ต่อการรับรู้ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมของไทย

ภัควัฒณีย์ ศรีสัตยากุล และณิชากร น้อยวงษ์¹

บทนำ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium enterprises, SMEs) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการฟื้นฟู และขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ เนื่องจากเป็นแหล่งที่สำคัญในการสร้างรายได้ และการจ้างงานให้กับประเทศ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยการกระจายรายได้ไปสู่ภาคชนบทที่มีความเจริญที่ต่ำกว่าได้อีกด้วย จำนวน SMEs ในอาเซียนคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 96 ของจำนวนวิสาหกิจทั้งหมด และมีการจ้างงานกว่าร้อยละ 50 ถึง 85 ของการจ้างงานทั้งหมดภายในแต่ละประเทศสมาชิก ดังนั้น จะเห็นได้ว่า SMEs ในอาเซียน นอกจากจะมีความสำคัญในการสร้างงานและรายได้แล้ว ยังนับเป็นเสาหลักเศรษฐกิจที่สำคัญของอาเซียนอีกด้วย

อิทธิพลของระบบทุนนิยมและการเกิดขึ้นของการเปิดการค้าเสรี (AFTA) เป็นแรงกดดันที่ทำให้การค้า และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในปัจจุบันมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้สภาพแวดล้อมของการแข่งขันแบบเดิมเปลี่ยนแปลงไป ผู้ประกอบการจะขยายฐานการผลิตไปสู่ประเทศอื่นๆ ในอาเซียน และในขณะเดียวกันก็จะมีคู่แข่งจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาตั้งฐานการผลิตในบ้านเรา เพราะเล็งเห็นว่าธุรกิจจะหว่ง

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรธุรกิจระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ประเทศจะนำมาซึ่งผลประโยชน์แก่ประชาชนในประเทศให้มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และนำมาซึ่งความมั่งคั่งให้แก่ประเทศของตนได้ การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดูเหมือนจะเป็นโอกาสในการดำเนินธุรกิจของ SMEs ไทย แต่ในทางตรงกันข้ามก็อาจเป็นภัยคุกคามแก่กิจการได้เช่นกัน งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาถึงผลกระทบทั้งที่เป็นโอกาสและภัยคุกคาม ภายหลังจากเปิดเสรีทางการค้าต่อผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีอาเซียนต่อการรับรู้ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย ในด้านแรงงาน และค่าแรงผลการวิจัยนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของอาเซียนในประเทศไทย นอกจากนี้ ยังเป็นการเตรียมความพร้อมและกระตุ้นให้ผู้ประกอบการตื่นตัวต่อผลกระทบด้านแรงงานหลังการเปิดการค้าเสรีในอนาคต

คำถามวิจัยของการศึกษานี้คือ ผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีอาเซียนต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยคืออะไร?

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) เป็นผู้ขาย ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้สั่งหรือนำเข้าเพื่อขาย หรือผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า หรือผู้ให้บริการ และหมายความรวมถึงผู้ประกอบการโฆษณาด้วย (สถิตย์ นิยมญาติ, 2546: 96) เป็นผู้ที่พยายามสร้างผลกำไรที่เกิดจากความคิดริเริ่มของตนเอง เป็นบุคคลที่มีความสำคัญในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่คิดและค้นพบโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ เป็นผู้จัดหาเงินทุน เพื่อก่อตั้งธุรกิจดูแลระบบงาน

ภายในธุรกิจ และบริหารการดำเนินงานของธุรกิจเพื่อจัดหาสินค้าและบริการให้แก่
ผู้บริโภค (ผู้สถิติ รุมาคม, 2538: 29)

ความหมายของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ความหมายของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) หลักเกณฑ์ที่นำมาใช้
ในการพิจารณาจัดแบ่งขนาดธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้แก่ ประเภทธุรกิจ จำนวน
การจ้างงาน ขนาดของทุนจดทะเบียน ยอดขาย ผลกำไรของการประกอบการ และจำนวน
ลูกค้า เป็นต้น

การไหลเข้าของ FDI เข้าสู่ภูมิภาคอาเซียน

ปัจจุบันอาเซียนมีกระบวนการพัฒนาที่สูงขึ้นในการกำหนดนโยบายการลงทุน
โดยตรงจากต่างประเทศ โดยมีพื้นฐานมาจาก AEC ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)
เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เพื่อเสริมสร้างการ
รวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและเพิ่มแรงจูงใจให้กับการไหลเข้าของเงินทุน จากการศึกษา
ผลงานวิจัยของ Normaz (2009) พบว่าปัจจัยที่สนับสนุนการไหลเข้าของเงินทุนสู่ภูมิภาค
อาเซียน ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ขนาดของตลาด อัตราแลกเปลี่ยน คุณภาพของ
โครงสร้างพื้นฐานและต้นทุนแรงงาน นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่นๆ เช่นนโยบายการค้าและ
ความโปร่งใส (เกี่ยวข้องกับการควบคุมการทุจริต) ทรัพยากรธรรมชาติที่มีบทบาทสำคัญ
ในการกระตุ้นการไหลเข้าของเงินทุน เข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนเช่นกัน

นายไมเคิลจี พัลัมเมอร์ และนายเดวิด ซอง กล่าวถึงการไหลเข้าของ FDI ใน
อาเซียนช่วงปี พ.ศ. 2538-2548 โดยใช้ฐานข้อมูลสำนักเลขาธิการอาเซียน (UNCTAD)
ระบุว่าปี พ.ศ. 2548 เป็นปีที่แข็งแกร่งของอาเซียนโดยมีเงินไหลเข้า 38 พันล้านดอลลาร์
และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเข้าสู่อาเซียนในช่วงปี พ.ศ. 2538-2548 ครั้งหนึ่ง
ได้ลงทุนไปยังประเทศสิงคโปร์ ประเทศไทยและมาเลเซีย การไหลเข้าของ FDI มายัง

ฟิลิปปินส์อ่อนแอลงอย่างมากในช่วงต้นปี 2000 แต่กลับฟื้นตัวขึ้นบ้างในปี 2548 การไหลเข้าสู่เวียดนามมีเสถียรภาพค่อนข้างมาก ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะอยู่ในช่วง 1.2 – 2.6 พันล้านเหรียญ โดยไม่มีแนวโน้มชัดเจน การไหลเข้าของ FDI เข้าสู่ประเทศเศรษฐกิจอื่น ๆ (กัมพูชา ลาว และพม่า) อยู่ในระดับต่ำและค่อนข้างผันผวน (Plummer and Cheong 2007)

ผลกระทบของ FDI ต่อการส่งออก

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่าอุตสาหกรรมการส่งออกช่วยพัฒนาระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ นอกจากนี้ บริษัทข้ามชาติใดๆ ที่ตั้งอยู่ในประเทศเจ้าบ้านของตน และมีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) จะมีอัตราค่าจ้างแรงงานที่มากกว่าบริษัทในประเทศ มีอัตราการผลิที่สูงกว่า เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และมีแนวโน้มด้านศักยภาพในการแข่งขันทางการค้าในเวทีระดับนานาชาติมากกว่าบริษัทในประเทศ ส่งผลให้อัตราการส่งออกของบริษัทที่มีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) เพิ่มขึ้น (Haddad and Harrison 1993; Aitken and Harrison 1999)

กรอบแนวคิด

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเริ่มจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การสำรวจได้ดำเนินการโดยองค์กรท้องถิ่น รวมถึงองค์กรภาครัฐในท้องถิ่นและองค์กรเอกชน จากนั้นนักวิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าของกิจการในท้องถิ่นเพื่อให้บรรลุทัศนคติต่อค่าจ้างและค่าแรง

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้อาศัยการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อตอบคำถามการวิจัยว่า “ผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีอาเซียนต่อการรับรู้ของผู้ประกอบการ SMEs ไทย คืออะไร”

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจาะลึกถึงการรับรู้ของผู้ผลิตนำเข้าและส่งออกไทย ที่ผลิตสินค้าไปยังประเทศในอาเซียน ต่อผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีอาเซียน

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักคือ บริษัทในเครือ 5 แห่งในกรุงเทพฯ ที่เป็นผู้ประกอบการนำเข้าและส่งออกสินค้าไปประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การออกแบบการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเริ่มจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การสำรวจได้ดำเนินการโดยองค์กรท้องถิ่น รวมถึงองค์กรภาครัฐในท้องถิ่นและองค์กรเอกชน จากนั้นนักวิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าของกิจการในท้องถิ่นเพื่อให้บรรลุทัศนคติต่อการจ้างแรงงานและค่าแรง

เครื่องมือวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เจ้าของกิจการหรือผู้บริหารของบริษัทนำเข้าส่งออกในกรุงเทพมหานคร ที่ยังคงดำเนินกิจการอยู่ 5 แห่ง การวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ การเลือกตัวอย่างเพื่อสัมภาษณ์เป็นการ “เลือกแบบเจาะจงตาม cluster ของธุรกิจ” ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูล มีการตั้งคำถามเกี่ยวกับการสัมภาษณ์เป็น 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ การจ้างแรงงานและค่าแรง หลังจากนั้นนักวิจัยได้ทำการศึกษาสำรองโดยตั้งคำถามเพื่อสัมภาษณ์อาจารย์ที่สอนในมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และยังเป็นเจ้าขององค์กรในท้องถิ่น ปัญหาที่พบส่วนใหญ่หลังจากการศึกษานำร่องเป็นคำถามที่ไม่ชัดเจนและสับสนในการสัมภาษณ์ เนื่องจากเป้าหมาย ไม่สามารถตอบคำถามตรงไปตรงมาและทันที ดังนั้น การวิจัยจึงต้องเปลี่ยนรูปแบบคำถามเพื่อให้เข้าใจง่ายและสามารถเข้าใจได้ หลังจากที่มีการสัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์ได้เริ่มสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นเจ้าของบริษัทในท้องถิ่น 5 แห่ง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้รับการแปลงในข้อความที่เป็นลายลักษณ์อักษรและพร้อมที่จะวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษานี้เป็นวิธีการเชิงคุณภาพ มีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการตอบคำถามการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ต่อการรับรู้ของผู้ประกอบการ SMEs ในประเทศไทย
2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้รับการถ่ายทอดจากฟอรัมบันทึกการสัมภาษณ์เป็นข้อความที่สามารถอ่านได้
3. สรุปข้อมูลและสรุปแนวคิดหลักจากผู้เข้าร่วมเพื่อตอบคำถามการวิจัย
4. จากนั้นคำตอบถูกจัดแบ่งเป็นกลุ่มตามทฤษฎีค่าแรงและที่ดิน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียนต่อการรับรู้ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย มีดังต่อไปนี้

ราคาเช่าที่ดิน

จากการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเช่นเดียวกันว่า ราคาเช่าที่ดินหลังการเปิดเสรีทางการค้าเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจาก AFTA ดึงดูดผู้ประกอบการต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้น ดังนั้น จึงเป็นประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการที่ดินชาวไทย เนื่องจากสามารถเพิ่มต้นทุนที่ดินได้ นอกจากนี้ นักลงทุนชาวต่างชาติสามารถมีเสรีภาพในการซื้อและเช่าที่ดินได้มากขึ้น ผู้ประกอบการที่ดินชาวไทยสามารถเพิ่มต้นทุนที่ดินเพื่อตอบสนองความต้องการที่ดินจากผู้ประกอบการต่างชาติได้มาก อีกหนึ่งประเด็นกล่าวได้ว่า ถ้าชาวต่างชาติสามารถถือกรรมสิทธิ์ที่ดินได้ พวกเขามีแนวโน้มที่จะมีการครอบครองที่ดินในระยะยาว ส่งผลให้ค่าเช่าที่ดินมีราคาแพงขึ้น

การสูญหายของกรรมสิทธิ์ในที่ดิน

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า คนไทยอาจไม่ได้รับกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตนเอง เนื่องจากอนุญาตให้ชาวต่างชาติเช่าที่ดินของตน หนึ่งในผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ชาวต่างชาติสามารถถือครองที่ดินได้ พวกเขามีแนวโน้มที่จะมีการครอบครองที่ดินในระยะยาว อาจทำให้ค่าเช่าของที่ดินสูงขึ้นเป็นเงาตามตัว คนไทยอาจไม่สามารถครอบครองที่ดินได้ พวกเขาจะไม่สามารถถือครองกรรมสิทธิ์ในดินแดนของตนเองได้และไม่มีที่ดินในการผลิตของพวกเขาเอง”

ค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ

ผู้เข้าร่วมตอบแบบสอบถามทุกคนเห็นพ้องกันว่า แรงงานต่างชาติในกลุ่มประเทศอาเซียน จะมีอิสระในการทำงานที่ใดก็ได้ที่ความต้องการมากขึ้น ดังนั้น ในอนาคตอันใกล้ จะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานเพิ่มขึ้น การเกิดขึ้นของ AFTA เจ้าของกิจการในประเทศไทย จะมีทางเลือกในการจ้างงานหลายรูปแบบ หนึ่งในพวกเขา กล่าวว่า

“จะเป็นประโยชน์สำหรับนายจ้าง หากมีการสำรวจอัตราการจ้างงานโดยไม่สมัครใจ เพราะพวกเขาสามารถเลือกได้ว่าต้องการให้ชาวต่างชาติหรือคนไทยทำงาน”

อีกกลุ่มหนึ่งกล่าวว่า

“ในฐานะนายจ้างฉันจะเลือกคนที่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เท่าที่ฉันเห็นแรงงานชาวพม่าสามารถทำงานหนักกว่าคนไทยได้”

ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“อัตราค่าจ้างแรงงานจะลดลง เนื่องจากจะมีแรงงาน
ต่างชาติอพยพเข้ามาในประเทศไทย”

“แรงงานจากชายแดนของประเทศเพื่อนบ้านค่อยๆ ไหลเข้า
มาในประเทศ เพื่อทำงานในขณะที่เป็นโอกาสที่ดีสำหรับ
ผู้ประกอบการที่จะจ้างพนักงานโดยไม่ต้องคิดค่าแรงขั้นต่ำ”

อีกประเด็นหนึ่งกล่าวว่า

“ชาวต่างชาติมากขึ้น คนงานจะอพยพเข้ามาในประเทศไทย
และทำงานเพื่ออุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรม
การเกษตร และประมงมากขึ้น”

“พวกเขาจะเข้ามาแทนที่แรงงานไทย เพราะค่าจ้างของพวก
เขาดำกว่าของไทยมาก ‘จากผลของการลดค่าแรงของ
แรงงานต่างชาติ’

ผู้ให้สัมภาษณ์สามคนกล่าวตรงกันว่า

“แรงงานไทยจำนวนมากอาจตกงาน เนื่องจากมีค่าแรงสูง”

หนึ่งในนั้นเพิ่มเติมว่า

“ความต้องการแรงงานต่างชาติที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากค่าจ้าง
ที่สูงกว่า ดังนั้น อัตราการจ้างงานของแรงงานในประเทศ
ลดลงอย่างมาก”

การไหลเข้าของแรงงานต่างด้าว

ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนกล่าวว่า

“อาจมีการเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีฝีมือจากประเทศที่ให้
ค่าตอบแทนต่ำไปยังประเทศที่ให้ค่าตอบแทนสูงกว่า ทำให้
การแข่งขันของตลาดแรงงานในประเทศที่มีความเข้มข้นมากขึ้น
และการไหลเข้าของแรงงานต่างชาติที่เพิ่มขึ้นจะช่วงชิง
ตำแหน่งงานไปจากแรงงานไทย โดยเฉพาะแรงงานไทยที่
เสียเปรียบในด้านทักษะภาษาอังกฤษ”

จากผลการศึกษา พบว่า ผู้นำประกอบการเห็นว่าจะมีการเพิ่มขึ้นของค่าเช่าที่ดิน
หลังการเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียน นอกจากนี้ อัตราการตัดไม้ทำลายป่าจะเพิ่มขึ้นอย่าง
รวดเร็ว เนื่องจากความต้องการที่ดินเพิ่มขึ้น คนไทยอาจสูญเสียกรรมสิทธิ์ในที่ดิน เนื่องจาก
ผู้ประกอบการต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้น ในด้านของแรงงาน นายจ้าง
จะมีทางเลือกในการเลือกแรงงานมากขึ้น เนื่องจากมีแรงงานจำนวนมากไหลเข้ามา
ค่าจ้างแรงงานจะลดลง เนื่องจากจะมีแรงงานต่างด้าวจำนวนมากอพยพเข้ามาในประเทศไทย
ผลการศึกษายังพบอีกว่า อาจมีการเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีฝีมือจากประเทศที่ให้
ค่าตอบแทนต่ำไปยังประเทศที่ให้ค่าตอบแทนสูงกว่า ดังนั้น เราอาจสรุปได้ว่าผู้ประกอบการ
ไทยอาจประสบกับปัญหาด้านที่ดิน และแรงงานหลังประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นักวิจัยมีข้อเสนอแนะให้ภาครัฐออกมาตรการเกี่ยวกับ
แรงงานต่างด้าวที่จะเข้ามาทำงานแข่งในประเทศไทย ภายหลังจากเปิดการค้าเสรี
อาเซียน (AFTA) การค้าเสรีได้ส่งผลกระทบต่ออัตราการจ้างงานของแรงงานไร้ฝีมือใน
ประเทศไทย เนื่องจากมีการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น

ผู้ประกอบการไทยมีแนวโน้มที่จะจ้างแรงงานต่างด้าวมากกว่าแรงงานไทย เนื่องจากค่าแรงถูกกว่า ซึ่งเป็นการลดต้นทุนการผลิตให้กับผู้ประกอบการ SMEs หากอัตราการจ้างงานของแรงงานต่างด้าวเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ จะส่งผลให้แรงงานไร้ฝีมือของไทยว่างงาน เพราะแรงงานต่างด้าวเข้ามาแทนที่ การเปิดเสรีทางการค้ายังส่งผลกระทบต่อการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินด้วย เนื่องจากชาวต่างชาติสามารถเข้ามาถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินได้ในระยะยาว รัฐบาลจึงควรมีฐานข้อมูลการถือครองที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ชัดเจน เพื่อการติดตามสถานการณ์โดยใกล้ชิด และเพื่อการวางแผนและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และหากมีการทุจริตร่วมมือกับคนต่างชาติถือครองที่ดิน หรืออสังหาริมทรัพย์ผิดกฎหมาย ต้องมีการดำเนินคดีโดยเฉียบขาดควบคู่ไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ผุสดี รุมาคม. 2538. การบริหารธุรกิจขนาดย่อม พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : พิสิษฐ์เซนเตอร์ สติติย์ นิยมญาติ. 2546. คุณลักษณะของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.
- Aitken, B. J. and Harrison, A. E. 1999. "Do domestic firms benefit from direct foreign investment? Evidence from Venezuela". *American Economic Review*, 89(3): 605-618.
- Barro, R. and Sala-i-Martin. 1999. *Economic Growth*. Cambridge MA: MIT Press.
- Chenery, H B. and A M. Strout. 1996. "Foreign Assistance and Economic Development". *American Economic Review*, 56: 679-733.
- Haddad, M. and Harrison, A. 1993. "Are there positive spillovers from direct foreign investment?: Evidence from panel data for Morocco". *Journal of Development Economics*, 42(1): 51-74.

- Helpman, E. and Grossman, G. M. 1991. Innovation and Growth in the Global Economy. Cambridge MA: MIT Press.
- Lee, C. & Plummer, M. G. 2004. Economic Development in China and Its Implications for East Asia. University of Hawaii at Manoa Working Paper.
- Lipsey, R. 2002. Home and Host Country Effects of FDI. NBER Working Papers 9293, National Bureau of Economic Research, Inc.
- Ismail, N. W., Smith, P. and Kugler, M. 2009. "The effect of ASEAN economic integration on foreign direct investment". Journal of Economic Integration, 385-407.
- Plummer, M. G. and Cheong, D. 2007. FDI Effects of ASEAN Intregation. International Business School, Brandeis University.
- Rosenstein-Rodan, P. N. 1961. International aid for underdeveloped countries. The Review of Economics and Statistics, (43): 107-138.
- UNCTAD. 1999. Trends in International Investment Agreements: An Overview, United Nations Publication, Sales No. E.99.11.D.23.
- . 1997. World Investment Report, Geneva: United Nations.